

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 02.02.2023. Nr.3/6-3

**Atzinums par 2023. gada 23. janvārī saņemto [..] iesniegumu, kurā lūgts vērtēt
RUS.LSM.lv 13. janvāra raidījuma “TČK” vadītājas rīcību**

2023. gada 23. janvārī sabiedrisko mediju ombuds Anda Rožukalne saņēma [..] iesniegumu (turpmāk arī – Iesniedzējs vai Iesniegums), kurā Iesniedzējs lūdz ombudu izvērtēt žurnālistes Aļonas Borisovas (žurnālistes vārds labots, jo Iesniegumā minēts kļūdaini) rīcības ētiskumu 13. janvāra raidījumā "TČK", intervējot bijušo ASV vēstnieku Latvijā Džonu L. Kārvailu. Iesniedzējs uzskata, ka vērtējumā jāņem vērā LTV Rīcības un ētikas kodeksa 2.4. un 2.4.1. punktu. Raidījums pieejams šeit: <https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/13.01.2023-tck-interviu-s-poslom-ssa-v-latvii-cto-udalos-za-tri-goda-s-sinxronnym-perevodom.id283235>.

Lai veidotu atzinumu, ombuds no 24. janvāra līdz 2. februārim iepazinās ar Iesniegumā minētajiem apstākļiem, iesniegumā minētā RUS.LSM.lv raidījuma saturu, sazinājās un uzdeva jautājumus LTV un LSM.lv atbildīgajiem darbiniekiem.

Izvērtējot iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda

Rožukalne

konstatē:

[1] Saņemts [...] iesniegums, kurā pausts uzskats, ka “intervijas laikā A. Borisova vairākas reizes lūdz Dž. Kārvailu izteikties par Latvijas valsts amatpersonu viedokli par Latvijas mediju, valsts valodas un mazākumtautību politiku, tādējādi vedinot vēstnieku pārkāpt 1961. gada Vīnes konvencijas par diplomātiskajām attiecībām 41. pantu. Žurnāliste turpina uzdot šādus jautājumus pat saņemot vēstnieka iebildi – nevēlēšanos izteikties par Latvijas iekšpolitikas jautājumiem.”

Iesniedzējs minējis arī konkrētus faktus, pamatojot savu iesniegumu:

“09.25 jautājums par MK finanšu atbalstu mediju satura krievu valodā veidošanai

10.52 jautājums ar nepatiesu apgalvojumu par liegumu mediju satura krievu valodā izplatīšanai Latvijā

12.05 neprofesionāli sagatavots jautājums par RFE biroja vietas izvēli, kas, protams, neietilps vēstnieka kompetencē

14.22 lūgums komentēt Latvijas Valsts prezidenta un kultūras ministra viedokli

15.26 neprofesionāls jautājuma formulējums (ar ietvertu apgalvojumu) par neatkarīgo mediju aizliegšanu Latvijā

15.57 lūgums komentēt Latvijas Valsts prezidenta un kultūras ministra viedokli par Valsts valodas un mediju politiku

17.00 lūgums komentēt Latvijas institūciju lēmumus un rīcību "Dožg" lietā

17.57 lūgums pēc subjektīva (!) viedokļa par mediji krievu valodā Latvijā apdraudējumu” (citējot iesniegumu, labotas tajā esošās drukas kļūdas – aut. piez).

[2] Lai izskatītu iesniegumu, ombuds izvērtēja raidījuma saturu, pievēršot uzmanību Iesniegumā norādītajiem aspektiem. Lai noskaidrotu Iesniegumā minētos apstākļus, ombuds 25. janvāra vēstulē Nr. 4/6-2 lūdza LTV galvenajai redaktori Sigitai Roķei, RUS.LSM.lv galvenajai redaktorei Jekaterinai Safronovai un 13. janvāra raidījuma “TČK” vadītājai Aļonai Borisovai atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- Kādi bija rus.lsm.lv apsvērumi aicinot uz interviju Dž. L. Kārvailu? Lūdzu, raksturojiet šīs intervijas mērķi.
- Vai uzskatāt, ka ar augstāk minētajiem jautājumiem esat mudinājuši vēstnieku Dž. Kārvailu pārkāpt Vīnes konvenciju?
- Vai intervijas mērķis bija panākt, lai tiktu pārkāpta Vīnes konvencija?
- Vai uzskatās, ka žurnāliste ar savu intervēšanas stilu būtu pārkāpusi profesionālo ētiku?

- Iesniedzēja ieskatā, žurnāliste ar savu rīcību pārkāpusi Latvijas Televīzijas Rīcības un ētikas kodeksa 2.4. un 2.4.1. punktus:

2.4. LTV darbinieki veic savus pienākumus saskaņā ar organizācijas definētajām vērtībām, kas caurauž kā uzņēmuma ikdienas darbu, tā radīto saturu. LTV savā darbībā ir uzticīga sekojošiem principiem: neatkarība, godīgums, izcilība, kvalitāte, uzticamība, atbildība, drošība, inovācijas, daudzveidība un demokrātija. LTV vērtības – atbildība, izcilība un neatkarība – ir sabiedriskās televīzijas darba pamatā. LTV rīkojas atklāti, saskaņā ar augstiem ētikas standartiem, ieklausās citu viedoklī un argumentēti pauž savu viedokli.

2.4.1. Atbildība. LTV darbinieki ar savu darbu godprātīgi kalpo sabiedrībai, jo LTV ir svarīga sabiedrības uzticība, – atbildība ir daļa no LTV ilgtermiņa sadarbības ar iesaistītajām pusēm. LTV kā sabiedriskā medija pienākums ir aizstāvēt sabiedrības intereses – nodrošināt sabiedrībai pilnvērtīgu un kvalitatīvu informāciju par tās dzīvi ietekmējošiem lēmumiem, procesiem un notikumiem, lai tā spētu pieņemt lēmumus, balstoties uz vispusīgu un objektīvu informāciju. LTV finanšu iespēju robežās savās platformās nodrošina satura pieejamību cilvēkiem ar dzirdes vai redzes traucējumiem.

Vai uzskatāt, ka kaut kas no augstāk minētajiem Rīcības un ētikas kodeksa punktiem ir pārkāpts?

- Kā jūs komentētu iesniegumā teikto, ka žurnāliste nerespektē intervējamā iebildi, ka tas nevēlas komentēt Latvijas iekšpolitikas jautājumus?
- Lūdzu, paskaidrojiet, vai un kādas ir profesionālās prakses, vadlīnijas, kurām žurnālistiem jāseko, veicot intervijas raidījumā “TČK”?”

[3] 31. janvārī saņemtas LTV galvenās redaktore Sigita Roķes parakstītas atbildes (vēstule Nr. 15/1-6.2) uz iepriekš nosūtītajiem jautājumiem par 13. janvāra raidījumu “TČK”.

Komentējot intervijas mērķi, atbildēs uzsvērts sekojošais:

“Dž. L. Kārvailam beidzies akreditācijas termiņš, drīz Latvijā būs jauns ASV vēstnieks. Raidījuma mērķis bija apspriest bijušā vēstnieka darbu Latvijā. Tostarp, vienu dienu pirms intervijas Latvijā tika atvērts Radio Free Europe/Radio Liberty birojs Rīgā, tā darbinieki veidos ziņas krievu valodā; bijušais vēstnieks bija aicināts uzrunāt atklāšanas pasākuma viesus.”

Skaidrojot Iesniegumā minēto par mudinājumu Dž. Kārvailu it kā pārkāpt Vīnes

Konvenciju, atbildēs teikts: “Mūsu mērķis bija uzdot viesim jautājumus par viņa darbu Latvijā kā ASV vēstniekam. Mēs neietekmējām vēstnieku, jautājām par situāciju mediju politikā. Kad viņš teica, ka konkrētu gadījumu nekomentēs, jo tas ir Latvijas iekšējais jautājums, no raidījuma vadītājas puses tas tika respektēts.

Mērķis bija izrunāt ar bijušo vēstnieku svarīgākās tēmas, ar ko viņš, esot šeit, Latvijā, nodarbojies, un jāatzīmē, ka mediju politika krievu valodā ir viena no tēmām, kurai ASV vēstniecība ļoti seko līdzi. Tostarp, jaunais vēstnieks jau savā uzrunā ASV teica, cik svarīgi ir runāt ar auditoriju, kura ietekmējama no Krievijas puses, tieši krievu valodā. Raidījuma vadītājam nebija mērķis mudināt bijušo ASV vēstnieku pārkāpt Vīnes konvenciju.”

Novērtējot Iesniegumā minētos iespējamos ētikas parāpumus, LTV vēstulē skaidrots, ka: “Raidījuma vadītājam ir tiesības uzdot jebkurus jautājumus viesim. Turklāt jāņem vērā, ka ASV vēstniecība jau iepriekš tika informēta par to, ka mēs runāsim par krievu valodas žurnālistiku Latvijā, par Radio Liberty un RUS.LSM redakcijām. Raidījuma vadītāja nevienā brīdī neizteica bijušajam vēstniekam pārmetumus, ka viņš nav atbildējis uz kādu no viņas jautājumiem, un respektēja viņa teikto, ka viņš nekomentēs Latvijas iekšējos jautājumus. Šādā gadījumā raidījuma vadītāja neatkārtoja savus jautājumus, bet turpināja interviju, uzdodot citus jautājumus.

Raidījuma vadītāja rīkojās atbildīgi un neatkarīgi, uzdodot jautājumus bijušajam ASV vēstniekam. Daudzveidība, drosmē, neatkarība un demokrātija – ir mūsu pamatprincipi, tāpēc arī savā darbā varam uzdot viesim jebkādas jautājumus, pat neērtus. Te gan jāatzīmē, ka jautājums par medijiem krievu valodā Latvijā ir ļoti loģisks, jo ASV vēstniecība aktīvi iesaistās diskusijās par mediju jautājumiem. Arī jaunais ASV vēstnieks ir teicis, ka mediju politikai pievērsīs uzmanību, jo uzskata, ka kara apstākļos ārpus Krievijas ir jābūt kvalitatīvai žurnālistikai krievu valodā.”

Komentējot iesniegumā teikto, ka žurnāliste nerespektē intervējamā iebildi, ka tas nevēlas komentēt Latvijas iekšpolitikas jautājumus, LTV vēlreiz uzsver: “Raidījuma vadītāja nevienā brīdī nav pārmetusi bijušajam ASV vēstniekam, ka viņš nav atbildējis uz jautājumu, un nav atkārtoti uzdevusi to pašu jautājumu. Kad bijušais vēstnieks atbildēja, ka neesot redzējis Latvijas Valsts prezidenta vai ministra teikto, vadītāja vienkārši paskaidroja, kas tās bija par intervijām un kas tajās bija teikts”.

Paskaidrojot, kādas ir profesionālās prakses, vadlīnijas, kurām žurnālistiem jāseko,

veicot intervijas raidījumā “TČK”, LTV atbild: “Veidojot TČK raidījumu, RUS.LSM vadītāji rīkojas atbilstoši likumam Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumam, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumam, Sabiedrisko mediju redakcionālajām vadlīnijām, LTV Rīcības un ētikas kodeksam un citiem tiesību aktiem un vispārpieņemtajiem un atzītajiem žurnālistikas pamatprincipiem un ētikas normām, esot neatkarīgi, atbildīgi, demokrātiski un godīgi. TČK vadītāji neizsaka savu nostāju, bet gan uzdod redakcijas auditorijai svarīgus jautājumus. Mediju politika krievu valodā ir neapšaubāmi svarīgs jautājums medija auditorijai.”

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda

Rožukalne

secina:

[4] Izvērtējot Iesniegumā minētā 13. janvāra raidījuma “TČK” saturu un Iesniegumā norādītās raidījuma satura vietas (raidījuma arhīva ierakstā), novērotas sekojošas pretrunas un neatbilstības:

- Iesniegumā teiktais, ka raidījumā (09.25) izskan jautājums par MK finanšu atbalstu mediju satura krievu valodā veidošanai, neatbilst iesniegumā minētajam, jo šajā laikā bijušais vēstnieks runā par cilvēktiesību jautājumiem;

- Iesniegumā teiktais, ka raidījumā (10.52) uzdots jautājums “ar nepatiesu apgalvojumu par liegumu mediju satura krievu valodā izplatīšanai Latvijā” (šeit un turpmāk citāti no Iesnieguma) neatbilst faktiem. Raidījumā (10:30) uzdots sekojošs jautājums: “Kā jums zināms, mēs pārstāvam sabiedriskos medijus, esam nacionālā mazākuma multimedialā platforma, kas galvenokārt raida un strādā krievu valodā. Un viens no Latvijas jaunās valdības deklarācijas punktiem vēsta, ka ministru kabinets (citēšu) “neatbalstīs papildu finansējumu masu medijiem krievu valodā”.

- Raidījuma ieraksta hronometrāžas laikā no 12.05 nav konstatēts Iesniegumā teiktais, ka raidījumā izskan “neprofesionāli sagatavots jautājums par RFE biroja vietas izvēli, kas, protams, neietilps vēstnieka kompetencē.” Šajā laikā raidījumā izskan jautājums par mediju satura pieejamību auditorijas dzimtajā valodā. Jautājums par RFE biroju uzdots saistībā ar vēstnieka dalību biroja atklāšanā.

Iesniegumā minēto un citu jautājumu uzdošana, raidījuma vadītājas reakcijas uz vēstnieka atbildēm, viņas sniegtā informācija, skaidrojot, kāpēc tiek uzdoti konkrēti

jautājumi, neatkarīgi no to izskanēšanas laika, nav saistāma ar profesionālās ētikas pārkāpumu. Žurnāliste vada sarunu par auditorijai nozīmīgiem sabiedriski politiskiem procesiem, viņai ir tiesības uzdot jebkādas formas jautājumus.

[5] Izvērtētas arī LTV un LSM.lv pārstāvju atbildes, kurās skaidroti Iesniegumā minētā raidījuma mērķi, ar vēstnieku iepriekš saskaņotie un raidījumā apspriestie temati un vadītājas tiesības uzdot dažādus jautājumus, kā arī raidījuma pašvērtējums kontekstā ar LTV Rīcības un ētikas kodeksa 2.4. un 2.4.1. punktu, kā arī citiem LTV pašregulācijas dokumentiem.

Ņemot vērā apkopoto un analizēto informāciju, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

vērš uzmanību:

[6] Sabiedrisko mediju ombuda darbības neatkarība garantēta Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (SEPLL) 20. pantā, ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot sabiedrisko mediju Redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz LTV Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu, ombuds nevērtē Iesniedzēja uzskatus vai iesniegumā pausto viedokli.

Vienlaikus ombuds atgādina, SEPLL likumā uzsvērts sabiedrisko mediju pienākums nodrošināt viedokļu daudzveidību (3. panta 4. daļa), uzsvērtā sabiedrisko mediju neatkarība (1. pants); redakcionālā neatkarība (6. panta 1. daļa, 11. panta 5. daļa; 17. panta 1. daļa).

Ņemot vērā secināto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

atzīst:

[7] Nav konstatēts, ka RUS.LSM.lv, 13. janvāra raidījumā "TĀK", intervējot bijušo ASV vēstnieku Latvijā Džonu L. Kārvailu pārkāptu LTV Rīcības un ētikas kodeksa

2.4. un 2.4.1. punktu vai citos sabiedrisko mediju pašregulācijas dokumentos minētos profesionālās ētikas principus.

Atzinuma veidošanas procesā respektēta RUS.LSM.lv redakcionālā neatkarība, kas ir brīva, atbildīga, profesionāla un daudzveidīga satura veidošanas pamats.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Anda Rožukalne

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU